

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ КОНЦЕПЦІЇ ІСТОРИЧНОЇ НАУКИ В УКРАЇНІ

Сучасний стан історичної науки в Україні доволі неоднозначний і бажає чекати кращого. Надзвичайно актуальним є завдання правдивого і об'єктивного відтворення Вітчизняної історії. Ідеологічна та методологічна криза, що її сьогодні переживає в новому ключі історична думка, зумовлена тим спадком, який вона перебрала від радянської епохи. Проблема новітньої концепції національної історії заключається в нав'язуванні стереотипів та шаблонів колишнього центру [3]. Яскравим прикладом цього може слугувати та ситуація, що ми і досі не можемо остаточно визначитись, в чому ж розчинитися: в Європі чи Євразії [2]. Це призводить до регресу історичної науки в Україні загалом, адже не існує ціле направленою вектору розвитку.

Ревізія історії зводиться переважно до її переписування в іншій тональності, а не до переосмислення. Проблема переписування історії не викорінилась, просто змінилися назви. Ми легко споживаємо все, що нам намагаються подати у готовому вигляді і навіть не замислюємось, де витоки і в чому заключається історична правда. Оскільки ми протягом десятиліть бездумно споживали нав'язану нам псевдоісторичну правду, яка заключається в контрольованій і дозованій інформації, відтак ми не мали і не могли мати власної соціальної історії, історії ідей, історії ментальностей тощо.

Іншим вагомим недоліком нинішньої концепції історичної думки є генераційний аспект. Адже більшість діяльних і бездіяльних істориків сучасної України є спадкодавцями або спадкоємцями радянської науки і це робить із них «українських істориків» [3]. Бути істориками для них – це не виходити за загальноприйняті межі спадку попередніх генерацій, тобто не вийти за сталі рамки. Тож псевдо історики намагаються компенсувати брак власного професіоналізму абсурдною фактографічністю. Нова концепція, яка перебрала у себе абсолютно всі риси старої, цілковито нездатна до трансформації. За останні два десятиліття суспільно-політичний та інтелектуальний контекст розвитку історичної науки дещо змінився, але постала нова проблема, яку можна звести до питань: «що писати?» і «як писати?».

Український варіант кризи історичної науки заключається в методологічному вакуумі, який заповнюється поверненням до джерел вітчизняної історії, а не черпання ресурсу надбань світової історіографії» [1].

Нині масштабно побутує інсталяція схеми Грушевського. Повернення до спадщини істориків минувшини пояснюється тим, що можна б було назвати «реабілітаційним постколоніальним синдромом» (те, що було заборонене гідне шани). Українські історики потрапили в лещата, коли вони відчувають тиск двох дискурсів: модерністського і постмодерністського [1].

На превеликий жаль, сучасні історики поділяються на джерелознавців, які вище джерела не бачать, та інтерпретаторів, які будують власні гіпотези, не маючи вагомого фактичного підкріплення власних позицій. Один із неприємних моментів в українській історії – це гіпертрофія національних почуттів та замовчування, тобто: «того, що мені не подобається, я не писатиму» і тому подібне [4].

На моє глибоке переконання нова концепція Вітчизняної історії має базуватися на певних базових засадах, ключовими моментами яких є детермінізм, еволюціонізм та ексклюзивність, а не плагіаторство. В основі цієї концепції лежить якісний показник, а не кількісний, тобто історичні праці не мають просто заповнювати полиці бібліотек, а мають містити нові незаангажовані політикою вектори розвитку історичної науки в Україні.

Отже, якщо країна уявляє свою історію убогою та неповноцінною, то такою ж буде і її подальша доля.

Список використаних джерел:

1. Касьянов Г. Ще не вмерла українська історіографія // Критика. – квітень 2002. – С. 20.
2. Звичайна схема української історії // Український тиждень. – № 52(113). – 25.12.2009 – 14.01.2010. – С. 56.
3. Кравченко С. Чи має Україна істориків // Критика. – квітень 2001. – С. 18.
4. Останній аристократ духу // Український тиждень. – № 9(122). – 5–11.03.2010. – С. 44.